

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2566

**กฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับการนำรูปแบบการไต่สวนระดับชาติ
หรือการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่เป็นภัยต่อสาธารณชน***

**MODEL LAW CONCERNING THE UTILIZATION OF THE NATIONAL
INQUIRY AND PUBLIC HEARING FOR A PUBLIC JEOPARDY**

อนันต์ เพียรวัฒนะกุลชัย

Anant Pianwattanakulchai

รองศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี,
e-Mail: Anan3250700105061@gmail.com (Corresponding Author)

Associate Professor, Master of Law Programs, Faculty of Law, Sripatum University Chonburi
Campus, e-Mail: Anan3250700105061@gmail.com (Corresponding Author)

(Received: 2022, September 8; Revised: 2022, December 2; Accepted: 2022, December 8)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการไต่สวนสาธารณะหรือการไต่สวนระดับชาติเพื่อเป็นกระบวนการพิจารณาคดีที่ร้ายแรงและมีลักษณะเฉพาะ (Gross Violation and Characteristic) มีวิธีการดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารทางกฎหมายแล้วนำผลการสังเคราะห์ไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและงานวิจัยโดยการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) กลุ่มตัวอย่างเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 1 คน ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม จำนวน 1 คน ผู้พิพากษาศาลปกครอง จำนวน 1 คน รองอัยการสูงสุด จำนวน 1 คน ทนายความ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 1 คน และประชาชน, องค์กรเอกชนหรือองค์กร จำนวน 9 คน ได้แก่ มูลนิธิสุกนิมิต มูลนิธิกระจกเงา และสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ข้อค้นพบของงานวิจัยคือ การประกันสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในกระบวนการพิจารณาคดีและทำให้สังคมได้เรียนรู้พฤติกรรมกรรมการทำความผิดของจำเลยนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์การไต่สวนสาธารณะหรือการไต่สวนระดับชาติ โดยมีโครงสร้างกฎหมายประกอบด้วยเนื้อหา ส่วนที่ 1 คำจำกัดความของกฎหมายการไต่สวนสาธารณะ การศึกษาข้อเท็จจริงในการไต่สวน การ

*งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิจัยจากมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี ปีการศึกษา 2561

บันทึกgrayงาน ข้อกำหนดขอบเขตการไต่สวน คณะกรรมการไต่สวน กรรมการไต่สวน หน่วยงานไต่สวน สมาชิก ผู้มีส่วนร่วม คำวินิจฉัย และบุคคลผู้ช่วยเหลือการไต่สวน ส่วนที่ 2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไต่สวนและประเภทข้อหา ส่วนที่ 3 องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการไต่สวนอำนาจหน้าที่ การแต่งตั้ง และบทบาทของคณะกรรมการ และส่วนที่ 4 การใช้อำนาจ กระบวนการไต่สวนและระเบียบการไต่สวน การวิจัยเสนอแนะให้มีการตรากฎหมายการไต่สวนสาธารณะหรือการไต่สวนระดับชาติตามรูปแบบวิจัยนี้ได้มาเพื่อให้เป็นรูปแบบกฎหมาย (Model Law) ว่าด้วยการไต่สวนสาธารณะหรือการไต่สวนระดับชาติ

คำสำคัญ: การไต่สวนสาธารณะ, การไต่สวนระดับชาติ, ภัยต่อสาธารณะชน

ABSTRACT

This research aimed to make a model law concerning the utilization of the national inquiry and public hearing for a public jeopardy to be judicial process in gross violation and characteristic cases. This qualitative research synthesized legal document data and used the synthesis results to check the quality of tools and research by listening to opinions (Hearing). The samples consisted of one judge from the Constitutional Court, one judge from the Court of Justice, one judge from the Administrative Court, one deputy attorney general, five lawyers, one officer from the Department of Special Investigation and one officer from the National Anti-Corruption Commission, and 9 persons including general people and those from private organizations or organizations, namely World Vision Foundation, Mirror Foundation, and the Human Rights Lawyers Association. The findings of this research were as follows: Regarding the guarantee of right and freedom of a defendant in judicial process and having the society learn the behavior of committing offence of a defendant, there shall be a public inquiry law or national inquiry, having the law structure consisting of Part 1: Definition of Public Inquiry Law, Study of the Fact in Inquiry, Record of Report, Provisions of Scope of Inquiry, Inquiry Committee, Inquiry Committee Members, Inquiry Working Unit, Members, Participant, Ruling and Persons Helping the Inquiry; Part 2: Authority and Duty of Inquiry Committee and Types of Charge; Part 3: Components and Qualifications of the Inquiry Committee Authority, Duty, Appointment and Roles of Inquiry Committee; and Part 4: Using of Authority, Process of Inquiry and Inquiry Regulation. It was recommended that the public

inquiry law or the national inquiry be legislated in accordance with the findings in this research to be the model law on public inquiry or national inquiry.

Keywords: Public Inquiry, National Inquiry, Risk to General People.

บทนำ

แนวคิดในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมมีความสำคัญมาก และเป็นหน้าที่ของรัฐเสรีประชาธิปไตยที่จะต้องมีบทบัญญัติกฎหมายวางรากฐานของสิทธิไว้ เพื่อให้ประชาชนสามารถบรรลุถึงสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนั้น รูปแบบหรือหลักเกณฑ์ในการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะ (Public Hearing, Public Inquiry) ก็เป็นอีกรูปแบบทางกฎหมายที่จะนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในลักษณะรูปแบบกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ประเภทคดี กระบวนการไต่สวนสาธารณะหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ เป็นต้น (ปกรณ นิลประพันธ์, 2548, หน้า 52) เมื่อพิจารณากระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงในคดีทุจริตของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เห็นว่าเป็นการไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริง ในลักษณะการไต่สวนหรือสอบปากคำพยานโดยห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่นั้นด้วย เว้นแต่คณะอนุกรรมการไต่สวนจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งการไต่สวนข้อเท็จจริง (ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 ข้อ 27) และก่อนเริ่มไต่สวนหรือสอบปากคำพยาน ให้แจ้งให้พยานทราบว่าการไต่สวนมีฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา การให้ปากคำอันเป็นเท็จต่ออนุกรรมการอาจเป็นความผิดตามกฎหมาย (ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2555 ข้อ 28) จากกรณีข้างต้นยังมีความชัดเจนว่าการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) เป็นการไต่สวนหรือสอบปากคำเช่นเดียวกันพนักงานสอบสวนในคดีอาญาที่มีได้กระทำในลักษณะการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะก็ย่อมหมายความว่า การไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะของประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใดที่กำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไว้เป็นการเฉพาะ (ศิริพร เอี่ยมธงชัย, 2548, หน้า 20) จึงเป็นที่มาในการนำมาเป็นประเด็นปัญหาการทำวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งร่างกฎหมายว่าด้วยการไต่สวนสาธารณะของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทฤษฎีและกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายการพิจารณาความในการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะของต่างประเทศเพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในประเทศไทย

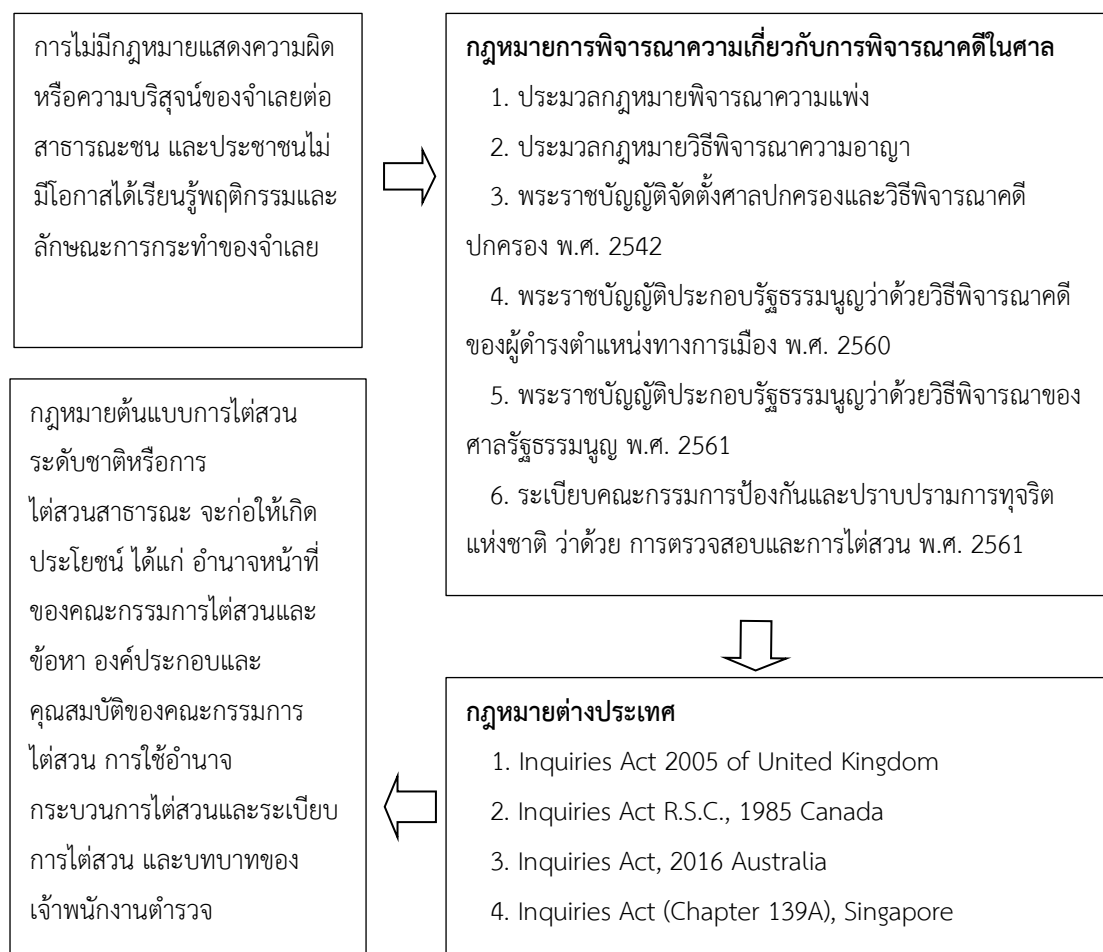

3. เพื่อจัดทำกฎหมายต้นแบบว่าด้วยการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะ

สมมติฐานของการวิจัย

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของจำเลยที่จะแสดงความผิดหรือความบริสุทธิ์ในกระบวนการพิจารณาคดีจะมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะที่มีโครงสร้างประกอบด้วย อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไต่สวนและข้อหา องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการไต่สวน การใช้อำนาจ กระบวนการไต่สวนและระเบียบการไต่สวน และบทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับรูปแบบการพิจารณาคดีในศาลประเภทข้อหา กระบวนการไต่สวน และหลักการรับฟังพยานหลักฐานโดยทำการนำกฎหมายต่างประเทศมาเปรียบเทียบกับเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์จัดทำร่างพระราชบัญญัติต่อไป โดยงานวิจัยนี้แบ่งระเบียบวิธีวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ในระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิธีวิจัยที่จะใช้ (Research Design) การดำเนินการศึกษาวิจัยนี้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 และวัตถุประสงค์ข้อ 2 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงกฎหมาย (Legal Research) ในรูปแบบวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยค้นคว้าจากข้อมูล วิจัยเอกสาร (Documentary Research) การศึกษารวบรวม ค้นคว้าและสังเคราะห์เอกสารทางกฎหมาย ประกอบด้วยตัวบทกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศ หนังสือ บทความ งานวิจัย สถิติหน่วยงานภาครัฐและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนสาธารณะทั้งของไทยและต่างประเทศ ภายหลังจากนั้นจะได้ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและรับผิดชอบด้านนโยบายและด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับข้อจำกัดและอุปสรรคมาโดยตรง เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการนำกฎหมายว่าด้วยการไต่สวนสาธารณะมาใช้ ได้แก่ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 1 คน ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม จำนวน 1 คน ผู้พิพากษาศาลปกครอง จำนวน 1 คน รองอัยการสูงสุด จำนวน 1 คน ทนายความ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จำนวน 1 คน และประชาชนและองค์กรเอกชน หรือองค์กร จำนวน 9 คน ได้แก่ มูลนิธิสุกนิมิต มูลนิธิกระเจียว และสมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ได้แก่

1. ปัญหาและอุปสรรคในการค้นหพยานหลักฐานตามรูปแบบที่ใช้ในปัจจุบัน
2. ความคิดเห็นในการนำรูปแบบการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับคดีบางประเภท
3. ประสพการณ์ของผู้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการไต่สวนสาธารณะ

ระยะที่ 2 นำผลการสังเคราะห์ไปจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นร่างกฎหมาย (Hearing) เมื่อผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เรียบร้อยแล้วจนได้รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะแล้ว ภายหลังจากนั้นจะได้นำร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะไปทำการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Hearing) แก่กลุ่มเป้าหมายเพื่อให้มีการวิพากษ์ว่าเห็นด้วยหรือไม่ หรือจะเสนอแนะอย่างไร เพื่อนำไปสู่แนวทางในการนำไปพัฒนาแก้ไขรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. **คำจำกัดความที่เกี่ยวข้องของการไต่สวน** การบัญญัติคำจำกัดความของกฎหมายแต่ละประเทศนั้นมีความแตกต่างกันโดยมีรูปแบบของการกำหนดคำจำกัดความไว้ 3 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบแรกเป็น

การอธิบายความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ในมาตราอื่น ๆ ที่ผู้ร่างกฎหมายจะให้ความหมายเป็นลักษณะเฉพาะ และกำหนดขอบเขตของกฎหมายไปด้วยเพื่อให้ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายใช้อย่างมีข้อจำกัด รูปแบบที่สองเป็นการกำหนดไว้ในตอนต้นของรัฐบัญญัติเช่นเดียวกับกฎหมายไทย ซึ่งการกำหนดไว้เช่นนี้ก็เพื่อให้ง่ายต่อการบังคับใช้ การตีความและขอบเขตของการบังคับใช้ รวมทั้งกำหนดขอบเขตของคำจำกัดความได้โดยง่าย รูปแบบที่สามเป็นกรณีที่อธิบายความหมายของคำในลักษณะของการอธิบายไปในตัวบทโดยไม่ต้องมีการกำหนดความหมายไว้อีก ซึ่งจะทำให้ไม่จำเป็นต้องมีการตีความ แต่ข้อเสียจะทำให้การกำหนดขอบเขตการบังคับใช้เป็นที่ยากและมีผลต่อผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายว่ามีขอบเขตน้อยเพียงใด

2. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไต่สวนและประเภทข้อหา พบว่าคณะกรรมการไต่สวนสาธารณะมีอำนาจหน้าที่เป็นองค์กรกึ่งตุลาการ (Quasi-Judicial Organ) เพื่อตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีความจำเป็นและเป็นประเภทคดีที่จะเปิดเวทีสาธารณะหรือไม่ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ได้นำเสนอในการเปิดเวทีสาธารณะและอำนาจในการสั่งให้ประชาชนออกไปจากการไต่สวนสาธารณะหรือห้ามการรายงานสู่สาธารณะต่อการดำเนินคดี และถ้าคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะในการเปิดเวทีสาธารณะหรือรายงานหรือการตีพิมพ์ข้อมูลที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ก็ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะตีพิมพ์หรือเผยแพร่ข้อมูลได้ เพราะการไต่สวนสาธารณะนั้นเป็นอำนาจของฝ่ายบริหารมิใช่อำนาจของฝ่ายตุลาการ แต่การไต่สวนสาธารณะเป็นรูปแบบหนึ่งของฝ่ายบริหารในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์สาธารณะให้มีการเรียนรู้พฤติกรรมกรรมการทำความผิดตามกฎหมายต่างประเทศกำหนดประเภทข้อหาไว้คล้ายคลึงกันโดยกำหนดไว้ในรูปแบบของการขยายความคำจำกัดความซึ่งเป็นลักษณะการกำหนดคำจำกัดความในระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เพราะการไต่สวนสาธารณะนั้นไม่อาจกำหนดข้อหาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเช่นเดียวกับการกำหนดคำจำกัดความในระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ได้ เพราะผู้ร่างกฎหมายไม่อาจแน่ใจได้ว่าบัญญัติได้ครอบคลุมแล้วหรือไม่ ดังนั้นจึงกำหนดข้อหาไว้ ได้แก่ อาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์และอาชญากรรมที่กระทำต่อมนุษยชาติด้วย โดยอาชญากรรมการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์นั้นให้หมายความรวมถึง การกระทำใด ๆ ที่มุ่งทำลายหรือทำลายล้างกลุ่มชาติพันธุ์ เชื้อชาติ กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มศาสนาโดยการกระทำฆ่าสมาชิกในกลุ่ม การทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายหรือจิตใจต่อสมาชิกในกลุ่ม การสร้างสถานการณ์ที่เป็นภัยต่อชีวิตที่จะนำไปสู่การทำลายล้างทางกายภาพของกลุ่มทั้งหมดหรือบางส่วน การมีเจตนาที่จะกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกำเนิดภายในกลุ่มการบังคับให้ย้ายเด็กจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง

ซึ่งการกระทำเหล่านี้มีลักษณะเป็นการฆ่า การทำลายล้าง การบังคับให้เป็นทาส การบังคับให้ออกไปหรือเคลื่อนย้ายของพลเมือง การควบคุมโดยเผด็จการต่อความเป็นอิสระหรือเสรีภาพทางร่างกายอันเป็นการละเมิดต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามหรือต้องปฏิบัติตามหลักมนุษยธรรม การทรมาน การข่มขืน การกดขี่ทางเพศ การบังคับให้ค้าประเวณี การบังคับให้ตั้งครรภ์ หรือ

การใช้กำลังบังคับ การทำให้แท้งลูกโดยการข่มขืนทางเพศ การก่อการร้ายเป็นกลุ่มหรือสมาคมที่มีแนวคิดทางการเมือง เชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา เพศ หรือสิทธิขั้นพื้นฐานอื่นใดที่ได้รับการรับรองไว้ในกฎหมายไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม การบังคับให้สูญหาย หรือหายตัวไปของบุคคลและอาชญากรรมแบ่งแยกสีผิว นอกจากคดีดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า เป็นเรื่องหรือประเด็นที่จำเป็นต่อประโยชน์สาธารณะก็ให้รับไว้เพื่อไต่สวนต่อไปได้

3. องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการไต่สวน ในการแต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนนั้น ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบการเปิดไต่สวนสาธารณะและเป็นผู้แต่งตั้งประธานและคณะกรรมการตามจำนวนที่เห็นว่าเรื่องที่จะทำการไต่สวนนั้นมีเนื้อหาสาระและระยะเวลาในการไต่สวนมากน้อยเพียงใดโดยจะต้องประกอบด้วย ผู้พิพากษาศาลยุติธรรม ผู้พิพากษาศาลปกครอง พนักงานอัยการ ผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ผู้แทนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) และผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4. การใช้อำนาจ กระบวนการไต่สวนและระเบียบการไต่สวน ให้คณะกรรมการสามารถกระทำการใด ๆ อันจะให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงสาธารณะเพื่อประกอบการพิจารณาคดีของศาลโดยไม่จำกัด เรื่องในการไต่สวนเพื่อสวัสดิการสาธารณะหรือผลประโยชน์สาธารณะ โดยให้คณะกรรมการไต่สวนเป็นผู้กำหนดและให้คณะกรรมการมีอำนาจออกระเบียบต่าง ๆ ที่จะทำให้การบริหารจัดการองค์กรสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ เมื่อได้มีการแต่งตั้งประธาน รัฐมนตรีต้องเป็นผู้กำหนดวันที่จะเริ่มต้นการไต่สวน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายโดยกำหนดเงื่อนไขการไต่สวนและกำหนดให้รัฐมนตรีเสนอแต่งตั้งสมาชิกคนอื่น ๆ ให้เป็นการดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการไต่สวน และกำหนดจำนวนของคณะกรรมการด้วยโดยคณะกรรมการจะต้องดำเนินงานตาม “ขอบเขตของการดำเนินงาน” ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนเรื่องเฉพาะใด ๆ ที่คณะกรรมการไต่สวนทำการพิจารณาข้อเท็จจริง ข้อเสนอของคณะกรรมการไต่สวน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของการไต่สวนที่รัฐมนตรีเป็นผู้กำหนด และมีอำนาจเปลี่ยนแปลงรูปแบบการไต่สวนภายใต้ขอบเขตของกฎหมายโดยปรึกษาประธานกรรมการ ซึ่งรัฐมนตรีอาจแก้ไขรูปแบบการไต่สวนได้ถ้าเห็นว่าเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งปรากฏพฤติการณ์เฉพาะหรือเป็นเหตุที่จะทำให้เป็นความเกี่ยวข้องต่อสาธารณะและมีความเกี่ยวข้องต่อสาธารณะซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีลักษณะเฉพาะ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงต้องดำเนินการระบุนั้นที่มีการเปลี่ยนรูปแบบการไต่สวนและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการไต่สวนโดยไม่จำกัดเงื่อนไขการไต่สวนว่าจะมีลักษณะแตกต่างจากที่ได้กำหนดไว้ในช่วงริเริ่มการไต่สวน เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นตามวัตถุประสงค์แล้ว นอกจากรายงานดังกล่าวจะใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาลแล้ว ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรายงานไปยังรัฐสภา

5. บทบาทของเจ้าพนักงานตำรวจ ให้เป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายนี้ที่จะต้องมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการในการแสวงหาพยานหลักฐาน การออกหมายเรียกบุคคลมาเป็นพยาน การเข้าร่วมเปิดเวทีสาธารณะและมีหน้าที่อื่น ๆ ที่จะทำให้การเปิดเวทีสาธารณะบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

สรุปได้ว่าในการนำรูปแบบการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับกระบวนการพิจารณาคดีที่ร้ายแรงและมีลักษณะเฉพาะจะทำให้มีกฎหมายในการประกันสิทธิและเสรีภาพของจำเลยในกระบวนการพิจารณาคดีและทำให้สังคมได้เรียนรู้พฤติกรรมการกระทำความผิดของจำเลย นอกจากนี้พยานหลักฐานที่ได้จากการไต่สวนสาธารณะก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีของศาลและการชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยมีโครงสร้างกฎหมายดังนี้

ส่วนที่ 1 คำจำกัดความของกฎหมาย ประกอบไปด้วยเนื้อหาสาระที่กำหนดความหมายของการไต่สวนสาธารณะ การศึกษาข้อเท็จจริงในการไต่สวน การบันทึกถ้อยคำ ข้อกำหนดขอบเขตการไต่สวน คณะกรรมการไต่สวน กรรมการไต่สวน หน่วยงานไต่สวน สมาชิก ผู้มีส่วนร่วม คำวินิจฉัย และบุคคลผู้ช่วยเหลือการไต่สวน

ส่วนที่ 2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการไต่สวนและประเภทข้อหา

ส่วนที่ 3 องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการไต่สวน ประกอบด้วย องค์ประกอบของคณะกรรมการ อำนาจหน้าที่ การแต่งตั้ง และบทบาทของคณะกรรมการ

ส่วนที่ 4 การใช้อำนาจ กระบวนการไต่สวนและระเบียบการไต่สวน

อภิปรายผล

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดทำวิจัยกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับการนำรูปแบบการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่เป็นภัยต่อสาธารณชน โดยทำการศึกษาแนวคิดว่าด้วยการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการพิจารณาคดีของศาล และกฎหมายของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการไต่สวนระดับชาติหรือการไต่สวนสาธารณะ ได้แก่ แนวคิดว่าด้วยการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการพิจารณาคดีของศาล มาตรการในการไต่สวนตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต พ.ศ. 2546 และกฎหมายต่างประเทศซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับนั้นมีรูปแบบที่แตกต่างกันตามระบบกฎหมายและรูปแบบการเมืองการปกครอง แต่ที่เหมือนกันคือหลักการประกันสิทธิและเสรีภาพในการพิจารณาคดีเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยสามารถว่าต่างหรือแก้ต่างการพิจารณาคดีได้อย่างเต็มที่ (Website Justice Laws, Online, 2018) ซึ่งนอกจากจะเป็นการประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการพิจารณาคดีเพราะการพิจารณาคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดให้การพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย แต่ในการพิจารณาตามความเป็นจริงเป็นการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยในศาลเท่านั้น (สมาลี ขำหิรัญ, 2561, หน้า 68) ไม่ได้ทำให้จำเลยมีสิทธิว่าต่างหรือแก้

ต่างในการต่อสู้คดีและสิทธิที่จะแสดงความผิดหรือความบริสุทธิ์ต่อสาธารณะชนผ่านกระบวนการได้
สวนสาธารณะ นอกจากเหตุผลข้างต้นแล้วยังทำให้สังคมได้เรียนรู้พฤติกรรมและลักษณะการกระทำของจำเลย
อีกทางหนึ่งด้วยเมื่อได้ประมวลข้อมูลต่าง ๆ ข้างต้นแล้วจึงได้กฎหมายต้นแบบว่าด้วยการได้สวนระดับชาติหรือ
การได้สวนสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. กฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับการนำรูปแบบการได้สวนระดับชาติและการได้สวนสาธารณะมาใช้กับ
กระบวนการพิจารณาคดีที่ร้ายแรงและมีลักษณะเฉพาะ (Gross Violation and Characteristic) นำไปใช้ได้
จริงและเป็นรูปธรรมจึงมีข้อเสนอแนะของการวิจัยโดยให้นำกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับการนำรูปแบบการได้
สวนระดับชาติและการได้สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่เป็นภัยต่อสาธารณชนเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อ
นำเข้าสู่การพิจารณาของฝ่ายนิติบัญญัติโดยการนำไปเสนอต่อฝ่ายรัฐบาลเพื่ออนุมัติหลักการและตรวจ
พิจารณากฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับการนำรูปแบบการได้สวนระดับชาติและการได้สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่
เป็นภัยต่อสาธารณชน หรือจะนำไปเสนอต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาและผลักดันให้มีการ
พิจารณาร่างกฎหมายต้นแบบเกี่ยวกับการนำรูปแบบการได้สวนระดับชาติและการได้สวนสาธารณะมาใช้กับ
คดีที่เป็นภัยต่อสาธารณชนตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงมีผลบังคับใช้เป็นกฎหมาย หรือให้กระทรวงยุติธรรมซึ่งเป็น
หน่วยงานเจ้าภาพเป็นหน่วยงานต้นสังกัดเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้มีการปรับ
โครงสร้างการพิจารณาคดีของศาลโดยให้เฉพาะคดีละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือคดีที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครอง
สิทธิมนุษยชนให้อยู่ภายใต้ร่างกฎหมายการได้สวนระดับชาติและการได้สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่เป็นภัยต่อ
สาธารณชน ซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงยุติธรรมโดยการเพิ่มกฎหมายการได้สวนระดับชาติและ
การได้สวนสาธารณะมาใช้กับคดีที่เป็นภัยต่อสาธารณชนโดยไม่เป็นการเพิ่มภาระด้านงบประมาณ

2. ควรนำระบบการได้สวนสาธารณะไปใช้กับกรณีอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะการจัดทำโครงการต่าง ๆ
ของรัฐที่จะส่งผลกระทบต่ออันเนื่องมาจากโครงการอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นกรณีผลกระทบจาก
สิ่งแวดล้อม เช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า คดีบุกรุก
ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนั้นควรนำรูปแบบการได้สวนสาธารณะไปใช้กับคดีในลักษณะคดีตาม
พระราชกำหนดการกักเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

บรรณานุกรม

ปกรณ นิลประพันธ์. (2548). การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการตรากฎหมายและการดำเนินการ
ตามกฎหมายในระดับของเครือข่ายออสเตอร์เลีย. *วารสารกฎหมายปกครอง*, 22(1), หน้า 52-73.

วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี

ปีที่ 19 ฉบับที่ 3 เดือนมกราคม ถึง มีนาคม 2566

ศิริพร เอี่ยมธงชัย. (2548). การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา. **วารสารกฎหมายปกครอง**, 21(3), หน้า 20-52.

สุมาลี ขำหิรัญ. (2561). **การไต่สวนสาธารณะ: กลไกใหม่ที่ยกระดับการต่อต้านการทุจริตสู่สากล**.

กรุงเทพฯ: สำนักงานการรัฐสภาระหว่างประเทศ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

Northern Territory Legislation. (2018). **Inquiries Act** (Online). Available:

<https://legislation.nt.gov.au/en/Legislation/Inquiries-Act> [2018, October 3].

United Nation: UN. (2004). **United Nations Convention against Corruption**. New York, NY: United Nation.

Website Justice Laws. (2018). **Inquiries Act R.S.C., 1985, c. I-11** (Online). Available:

<http://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/I-11/page-1.html> [2018, October 3].